

52545

52545.

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LIX.
Fasciculus 9.

KATONA TAMÁS

A közigazgatási informatika néhány aktuális
kérdése

SZEGED
2001

ACTA UNIVERSITATIS SZEGEDIENSIS

ACTA JURIDICA ET POLITICA

Tomus LIX.

Fasciculus 9.

KATONA TAMÁS

**A közigazgatási informatika néhány aktuális
kérdése**

SZEGED

2001

Edit

Comissio Scientiae Studiorum Facultatis Scientiarum Politicarum et Juridicarum
Universitatis Szegediensis

ELEMÉR BALOGH, LAJOS BESENYEI, LÁSZLÓ BODNÁR,
JÓZSEF HAJDÚ, ÉVA JAKAB, JENŐ KALTENBACH, TAMÁS KATONA,
JÁNOS MARTONYI, FERENC NAGY, PÉTER PACZOLAY,
BÉLA POKOL, JÓZSEF RUSZOLY, LAJOS TÓTH, LÁSZLÓ TRÓCSÁNYI

Redigit
KÁROLY TÓTH

Nota
Acta Jur. et Pol. Szeged

Kiadja

a Szegedi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának
tudományos bizottsága

BALOGH ELEMÉR, BESENYEI LAJOS, BODNÁR LÁSZLÓ,
HAJDÚ JÓZSEF, JAKAB ÉVA, KALTENBACH JENŐ, KATONA TAMÁS,
MARTONYI JÁNOS, NAGY FERENC, PACZOLAY PÉTER,
POKOL BÉLA, RUSZOLY JÓZSEF, TÓTH LAJOS, TRÓCSÁNYI LÁSZLÓ

Szerkeszti
TÓTH KÁROLY

Kiadványunk rövidítése
Acta Jur. et Pol. Szeged

ISSN 0324–6523 Acta Univ.
ISSN 0563–0606 Acta Jur.

Az információs társadalom küszöbére érkeztünk. Még nincs pontos definíciója, nem határozható meg az átmenet sebessége, sőt jellege sem, az azonban nyilvánvaló, hogy minőségi változást jelent a társadalom számára. Ezeket a szerteágazó határokat jó néhány tudományterület vizsgálja, s a különböző kutatók álláspontja talán csak abban egyezik meg, hogy az információs forradalom ellentmondásokkal terhelt, és határai szinte beláthatatlanok. A dilemmát elsők között, s igen találóan a Római Klub 1984. évi jelentésének címe fejezi ki: „Áldás vagy átok”.

Az államszervezetet, a közigazgatást is új helyzet elé állította a bekövetkezett információs forradalom. A társadalom intézményrendszerei közül a közigazgatás reakciója lassú és ellentmondásos. Ha egyetlen jelzővel akarjuk illetni ezt a reagálást, akkor a lemaradás a megfelelő szó. Az előző információs forradalmak, az írás kialakulása vagy a középkorban a nyomtatás megjelenése az államhatalmat privilegizált helyzetbe hozta. Részben azért, mert megfelelő szaktudással szinte kizárólag az államapparátus rendelkezett, illetve a jogi szabályozás által ellenőrizni tudta a folyamatokat. Ma azonban a közigazgatás erre nem képes. Nem tekinthető a legkorszerűbb informatika befogadjának, nem képes az államapparátus szervezete adekvát módon alkalmazni az információs forradalom vívmányait, és nem sikerült feloldani a kétségtelenül újratermelő jogi dilemmákat.

A leglátványosabb lemaradás talán a technológiai jellegű távolság a korszerű technika és az államapparátust szolgáló informatikai háttér között. A multinacionális vállalatok közül egyre többen úgy tervezik meg az ügyvitelüket, az információáramlást és ezekre építve a döntési mechanizmust, hogy ennek alapján a számítógépes hálózat segítségével egyidejű az információhoz jutás a világ bármely pontján. Ennek ügyviteli sajátossága a fokozatosan papírmentessé váló iroda, informatikai háttere a számítógépes világháló, amelyhez közvetlenül hozzáfér minden érdemi munkatárs. A döntéselőkészítésnek lassan már bevett formája a telekonferencia, amelynek során a cég vezetői úgy értekeznek az elektronikus képtovábbítás segítségével, hogy a világ különböző pontjain saját irodájukban ülnek, s a televíziós kép segítségével konzultálnak egymással. Ez az egyre gyorsabban terjedő módszer nemcsak korszerű kommunikációt és ügyvitelt jelent, hanem gyorsítja a döntések meghozatalát, és költségeket csökkent, azaz növeli a hatékonyságot.

Van azonban ennek a technológiának közvetett, talán az előbbieknél jelentősebb hatása: megszűnik a vezetők információs monopóliuma, demokratikusabbá válik a döntéselőkészítés. Az elektronikus levelezést bevezető cégek többségénél minden érdemi munkatárs közvetlenül hozzájut a legfontosabb információkhoz, e cégeknek természetesen, hogy a pályakezdő munkatárs elektronikus levelet küld a vezérigazgatónak, aki ezt el is olvassa és megválaszolja; ha szükségesnek tartja, személyesen intézkedik a világ valamely távoli pontján tevékenykedő pályakezdő diplomás kezdeményezésére.

Az üzleti életben a másik új elem az outsourcing módszer elterjedése az informatikában. Ez azt jelenti, hogy adott cég a teljes informatikai fejlesztést és működtetést

vállalatba adja, erre szakosodott informatikai intézményt bíz meg a feladattal. Ezt sok cég úgy tette, hogy a szerződéskötéssel az informatikával foglalkozó munkatársait is átadta a feladat végzését átvállaló cégnek. Ezt a megoldást az informatika gyors fejlődése kényszerítette ki. Az elmúlt másfél évtizedben oly mértékben felgyorsult az informatika, az általa alkalmazott módszerek fejlődése, hogy a hardver és szoftver eszközök amortizációját az árakban nem lehet érvényesíteni. Így a használatban levő berendezések erkölcsi avulása nem előzhető meg. Többek között erre a problémára is megoldást jelent az informatikai tevékenység kihelyezése. A jelenség az Amerikai Egyesült Államokból indult, és jellemzően a legnagyobb cégek éltek vele. Ma az egész világon terjed, s a természetszerűen előforduló kudarcok mellett sok a kedvező tapasztalat, azaz kialakul az outsourcing megfelelő értékelése, a tevékenységet egyre több cég veszi igénybe, a kis- és közepes vállalkozások is, s ma egyre gyakoribb nemcsak az informatikában, hanem más területeken is.

A közigazgatásban ezek a tevékenységi formák nem jellemzőek. Ennek okai között jogi akadályok, költségvetési korlátok és szemléleti problémák egyaránt fellelhetők.

Az okok között legfontosabbak a jogi korlátok. Legalábbis látszólag. Ugyanis a papírmentes iroda az üzleti életben nem teljes körű és talán soha nem is fog totálisan megvalósulni. De a racionalitás keretei között terjed, és felgyorsítja az információáramlást. A közigazgatásban azonban nem tud elterjedni, mivel nem megoldott például az elektronikus aláírások hitelesítése. Ez valóságos gond. De nem kellene, hogy útját állja a hiteles aláíráshoz nem kötött információk áramlásának. Elegendő talán a jogszabály-előkészítés, a közigazgatási egyeztetés idő- és papírigényére gondolni, akár csak a központi közigazgatás szervei között.

Természetesen a jogi keretek adottsága valóságos gond. Jellemző példa a személyi információkat tartalmazó nyilvántartások és az ott tárolt adatok felhasználásának kritikus helyzete. S ezt nem az Alkotmánybíróság 15/1991. (IV. 13.) számú, nagy jelentőségű határozata okozza; az Alkotmánybíróság csak megállapította az addigi fejlődés korlátait. Ugyanis már korábban is érzékelhetők voltak azok a problémák, amelyek a centralizáltan kezelt személyi adatbázisok terjedését kísérték.

Az információs rendszerekben igazi váltás a hetvenes években következett be, amikor megkezdődött a számítógépes alapnyilvántartások kiépítése. Egyre nagyobb információrendszerek jöttek létre, amelyek adatállományát központi gépekben tárolták. Az első jelzések tulajdonképpen már hosszú évekkel ezelőtt tapasztalhatók voltak a személyiségi jogok oldaláról, hiszen a nyugat-európai polgárjogi mozgalmak felhívták a figyelmet a növekvő veszélyre; ezek azonban nem hatottak a magyar közigazgatásra. A magyar informatika akkor még abban az eufórikus szakaszban volt, amely a nagy, viszonylag korszerű számítógépek és főképp a jelentős adattároló kapacitások alkalmazásában öltött testet. Ezért akkor a nagy információ-rendszereknek az előnyei kerültek reflektorfénybe: a kevesebb adminisztráció, a gyors információszolgáltatás képessége, amit akkor úgy fejeztek ki, hogy a lakossági ügyintézés egyszerűsítése.

Abban az időszakban a számítógép, a számítógépes rendszer jelentette az előrelépést, tulajdonképpen a számítástechnika ezzel tört be a magyar közigazgatásba. Ma ugyanezt a számítástechnikát, az információ-technológiát és különösen a személyi adatok kezelését végző apparátust éri a kritika a személyiségi jogok megsértése miatt. Pedig nem lehet megkerülni azt a kérdést, hogy mi a célja ezeknek a nyilvántartásoknak. És itt nem a nyilvántartások vezetésének, az adatkezelésnek a belső immanens

céljairól van szó. A nyilvántartások mindig az adott közigazgatás igényeihez igazodnak, azokat kell kiszolgáltatniuk. Ezért meghatározható ugyan és egyben meghatározandó is az a jogrend, azok a jogszabályi kötöttségek, amelyek között az adatkezelés egyáltalán végezhető. Mégsem ez a lényeg. Azt kell megvizsgálni, hogy miért van szüksége a közigazgatásnak ennyi és ilyen sokrétű nyilvántartásra, miért kell a mindennapi tevékenységhez ennyi személyi információt szolgáltatni. Ahhoz képest valóban lehet előrelépésről beszélni, hogy esetleg nem az állampolgár kötelessége számtalan adatát igazolni a hatóság előtt, hanem azt maga a hatóság hivatalból szerzi be; ugyanakkor azt a kérdést is fel kell tenni, hogy az adott eljárási cselekményhez miért kell ennyi információ, miért kell ennyi adatnak az igazolása.

E tekintetben a magyar közigazgatás nem állja ki az összehasonlítás próbáját. Igaz az is ugyanakkor, hogy ez nem a mai közigazgatás bűne csupán. A magyar közigazgatás hagyományosan nyilvántartás igényes. Vissza lehet nyúlni a II. József által elrendelt első hivatalos magyarországi népszámláláshoz, 1784-ben ugyanis az uralkodó elrendelte, hogy a népesség-összeírás egyben népesség-nyilvántartás felállítását is jelentse. Ez a nyilvántartás ugyan csak néhány évig élt, az akkori közigazgatás nem tette lehetővé a folyamatos aktualizálást, de a szándék egyértelmű. A néhány évvel ezelőttről származó hasonló példa is a mindenáron való hatósági igazolás kényszerét tükrözi, amikor is a nyilvánvalóan rokkantakat is arra kényszerítette a jogszabály, hogy állapotukat a hatóság előtt ismétlődően orvosi bizonyítvánnyal is igazolják. A példák felsorolását hosszan lehetne folytatni.

Tehát amíg a magyar közigazgatás nem a bizalmi elvre épül, hanem az állandó igazolási kényszerre, addig nem csökkenthető a személyi nyilvántartások adattartalma, mélysége, a kezelendő adatok mennyisége. Tehát csak így lehet feltenni a kérdést: átállítható-e a magyar közigazgatás más szemléletre; és nem úgy, hogy miként korlátozandók a személyi információt tartalmazó nyilvántartások.

Természetesen ezzel nem azt akarom mondani, hogy a személyi információ tárolása nem jár veszélyekkel, a nagy nyilvántartások összekapcsolása nem hordoz speciális kockázatot, hanem azt, hogy az alkotmányosság érvényesülésének nem a nyilvántartás megléte a fő gátja, hanem az a fajta közigazgatás, amely szinte önmagának sem hisz. Ez a totális bizalmatlansági elv tehát a fő alkotmányossági gát.

Ez az eszmefuttatás semmiképpen sem akarja csökkenteni az informatikai szakma felelősségét, csupán a felelősségi rendre kíván rámutatni. A nyilvántartások gépesítésében ugyanis valóságosan is megjelent az új veszélyforrás, nevezetesen abban, hogy a technikai akadályai gyakorlatilag megszűntek a legkülönbözőbb nyilvántartások szinte teljes összekapcsolásának, és az állampolgárról különböző helyen kezelt adatok összehozásának.

E veszélyforrás technikai – tehát csupán technikai – eszköze a személyi azonosító jel, vagy korábbi nevén a személyi szám. A személyi szám teljes körű, sőt ma már ténylegesen is korlátlan alkalmazásának elterjedése túlmegy az eredeti szándékokon. A személyi szám bevezetésekor mindössze az a szándék jelent meg, hogy a közigazgatásban az úgynevezett országos alapnyilvántartásokban és az ehhez kapcsolódó adatkezelésekben az egyedi azonosító szerepét töltsse be. Ezzel vált lehetővé a hatósági nyilvántartások elvi összekapcsolása. Azért elvi, mert ezeknek a hatósági nyilvántartásoknak egy része még ma is manuális, mint például az anyakönyv.

A személyazonosító jel azonban elterjedt a közigazgatáson túl is, és ma már a legkülönbözőbb gazdálkodó szervezetek is ezt használják. Ezen a helyzeten nem javított a személyazonosító jel helyébe lépő azonosítási módokról és az azonosító kódok használatáról, szóló 1996. évi XX. törvény (a továbbiakban Szaztv), sőt. Az adóazonosító jel és a társadalombiztosítási azonosító jel bevezetése azzal járt, hogy növelte az állampolgár birtokában kötelezően megőrzendő hatósági igazolványok számát anélkül, hogy növelte volna a biztonságérzetét. Azóta ugyanis a közigazgatási rendszer működési mechanizmusából következően a gazdálkodó szervezetek a munkavállalóikról kötelezően vezetett nyilvántartásaikba feljegyzik mindhárom személyi azonosítót, és ezeket általában ugyanaz az ügyintéző kezeli. Ezzel a Szaztv csaknem önmaga karikatúrájává változott. Egyébként nem is a személyazonosító jel önmagában való alkalmazásáról van szó, hanem annak minduntalan kérése tükrözi az állampolgár számára azt a helyzetet, hogy a legkülönbözőbb szervezetek jogosulatlanul adatokat gyűjtenek, és nyilvántartásokat vezetnek róla. Ezért a kiutat elsősorban az indokolatlan nyilvántartások korlátozásában majd megszüntetésében kell keresni. Érvényesíteni kell azt az elvet, hogy személyi nyilvántartást csak törvényi felhatalmazás alapján lehessen vezetni, és minden szervezetet, tehát a gazdálkodó szervezeteket is arra szorítani, hogy csak a tevékenységükhöz valóban nélkülözhetetlen adatokat gyűjtsék, és semmiképpen se készletezzenek személyi információt.

Tehát nem önmagában a személyazonosító jel okozza a veszélyt, hanem a személyazonosító korlátlan használata, azaz a személyi nyilvántartások indokolatlan vezetése, és a közszolgáltatón kívüli személyazonosító jel használat. Mi lehet tehát a megoldás? Meghatározandó az a kör, amelyben a személyazonosító jel alkalmazható. Végérvényesen a hatósági nyilvántartások körére kell szűkíteni a személyazonosító jel használatát. Ez a kör pontosabban az anyakönyvi- és lakcím-nyilvántartást, a hatósági igazolásokat és okmányokat, valamint a bűnüldözési célú adatbázisokat jelenti. Ide tartozhat még a katonai igazgatást szolgáló információ tömeg is. Az egységes személyazonosító ezen túlmenő használata valószínűleg nem támogatható anélkül, hogy az a személyiségi jogok sérelmének veszélyét ne hordozná magában.

A személyi nyilvántartások kezelésének másik jelentős problémája a nyilvántartások szerkezete. Jelenleg döntően centralizált, de mindenképpen egy központból vezéreltek a személyi nyilvántartások, amely technikai okokkal ugyan magyarázható – itt elegendő talán az előbbieken már említett nagyszámítógépes fejlesztés irányaira utalni –, de az ügyintézés szempontjaival semmiképpen sem indokolható, és nem illeszkedik a közigazgatás működési rendjéhez sem.

Ezért a második lényeges korlátozás lehet a centralizáltság oldása. Nem kell minden állampolgár valamennyi adatát egy központban tárolni. Ez a decentralizálás természetesen csak fokozatos lehet, de nem elkerülhető. Alapvetően olyan nyilvántartásokat kell létrehozni, amelyek főképp a helyi adatbázisokra épülnek, és a központban csak minimális adattömeg tárolására szorítkoznak. Azt a fizikai minimumot kell meghatározni, amely még garantálja a helyi adatok megbízhatóságát, és különösen a többszörös nyilvántartás elkerülését. Természetes, hogy ezt a vezérlő funkciót a jövőben is el kell látnia a központnak. Elegendő talán arra utalni, ha a megfelelő módszertani továbblépés nélkül kezdenénk a helyi nyilvántartásokra építeni, és például önkormányzati hatáskörbe kerülne a lakosságszám meghatározása, – az úgynevezett fejkvóta miatt – az önkormányzatok érdekelték lennének a valóságosnál nagyobb népességszám ki-

mutatásában. Tehát nem a mai formájú nyilvántartásokat kell decentralizálni, hanem új szemléletű személyi nyilvántartásokra van szükség. Visszautalva a bevezető gondolatra: a közigazgatás általános szemléletén kell változtatni. Az ilyen megközelítésű decentralizálás ugyanis feleslegessé, illetve megváltoztatandóvá teszi az állandó- és ideiglenes lakcím jelenleg alkalmazott formáit, tehát a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény szóhasználata szerinti lakóhely és tartózkodási hely kettősségét.

Ezért a személyi alapnyilvántartást olyanná kell alakítani, amely – továbbra is a személyazonosító jelre építve – kezeli az állampolgárok legfontosabb adatait, mégpedig a személyazonosító adatokat, a családi helyzet adatait, a lakcímet és esetleg az iskolai végzettséget, valamint a szakképzettséget. Ezt a nyilvántartást a polgármesteri hivatalokban célszerű vezetni. A központi néesség-nyilvántartás a személyazonosító jelet kezeli, és azt az információt, hogy kinek az adatait hol lehet megtalálni, valamint az archív adatokat. A központ látja el a vezérlő funkciót is, mégpedig regionális informatikai központok bevonásával.

Felvetődik az a kérdés, hogy az általános lakossági nyilvántartások – tehát az egész lakosságra kiterjedő regiszterek, mint a néesség-nyilvántartás vagy a lakcímnylvántartás – léte mennyiben sérti a személyiségi jogokat. Ez a probléma visszavezet a már érintett elvi kérdéshez, azaz a közigazgatás működésének módszeréhez. Ezért érdemes megvizsgálni a nemzetközi gyakorlatot.

A mértékadó országok jelentős részében vezetnek általános célú néesség-i regisztert. Jó néhány országban van személyi szám is, és központilag kezelt személyi nyilvántartás. Ugyanakkor számos ország ebből a körből nem rendelkezik semmilyen személyi nyilvántartással, amely általánosnak lenne nevezhető, és mégis zökkenőmentesen működik a közigazgatás. Nehéz tehát a nemzetközi példák közül anélkül választani, hogy az ne fejezze ki a példát választó értékítéletét; az utóbbi időben az ilyen típusú példálózások jelentős része sajnos prekonceptcióra épült, így bizonyos elképzelések alátámasztását, és nem a tapasztalatszerzést szolgálták.

Ha megpróbáljuk ezt a veszélyt elkerülni, és a valóban széles alapokon nyugvó áttekintést akarjuk szolgálni, akkor az állapítható meg, hogy az európai országok többsége rendelkezik általános személyi nyilvántartással. Ezeknek a nyilvántartásoknak a többsége viszonylag kevés adatot tartalmaz, és nagymértékben decentralizált, tehát tulajdonképpen helyi nyilvántartások halmazából áll. Az országok egy része alkalmazza a személyi számot is, amely többnyire beszédes szám. Általános azonosító nélkül is vezetnek azonban számítógépes regisztereket.

Az alapvető eltérés a magyar és az európai személyi nyilvántartások között a hazai nyilvántartások univerzális jellege. Ilyen típusú központosított, valamennyi személyi alapú nyilvántartást kiszolgáló és koordináló, sőt tulajdonképpen bizonyos értelemben vezérlő néesség-nyilvántartás csak Svédországban és Finnországban működik. Ezekben az országokban azonban jogilag alaposan körülhatárolt és korlátozott az adatkezelés, és szigorú szabályok védik a személyiségi jogokat; ennek szervezeti garanciái is kiépültek és működnek.

Ezért tehát a magyar személyi nyilvántartások nem állják ki az európai összehasonlítás próbáját. Elsősorban a törvényi szabályozást kell továbbfejleszteni, és ezzel egyidejűleg a néesség-nyilvántartás más nyilvántartásokat is vezérlő funkcióját kell feloldani. Ennek során mintegy függetleníteni kell egymástól az országos jellegű sze-

mélyi nyilvántartásokat. Ezért kell korlátozni a személyazonosító jel használatát a hatósági nyilvántartási körre.

Felfogásunk szerint a szorosan vett hatósági jellegű személyi nyilvántartásokon kívül tematikusan két országos hatókörű nyilvántartásnak lehet kitüntetett szerepe, a néesség-nyilvántartástól valóban függetlenül működő társadalombiztosítási és adónyilvántartásnak. A társadalombiztosítási nyilvántartás szolgálhatja az egyes társadalombiztosítási ágak, az egészségügy és a munkaügy személyi információ igényét. Az adónyilvántartás értelemszerűen az adóigazgatás szolgálatában áll. E két nyilvántartó körre külön-külön egyedi, nem a személyazonosító jeltől képzett személyi azonosító célszerű alkalmazni, a társadalombiztosítási számot és az adószámot. Ezeket az azonosítókat a személyazonosító jeltől függetlenül a két nyilvántartás kezelőjének saját hatáskörben kell képeznie, és az érintett állampolgárral közölnie, információrendszerét ennek alapján működtetnie.

Ez a módszer természetesen azzal a következménnyel jár, hogy – látszólag – bonyolultabbá válik az ügyintézés, nehezebbé az információáramlás, és növekszik az állampolgárok közreműködése iránti igény. Ezeket az esetleges hátrányokat azonban bőségesen kárpótolhatja az előny, hogy áttekinthetőbbé válik az állampolgár számára adatainak felhasználása, és élhet azzal a lehetőséggel, hogy saját maga adja meg a személyi adatait azoknak a szerveknek, amelyekkel kapcsolatba kerül. Azt kell alapul venni, hogy az egyes informatikai rendszereknek egymástól lehetőleg függetlenül kell működniük, összekapcsolási kényszer nélkül.

Egyébként az is megállapítható, hogy az olyan felfogása a néesség-nyilvántartás szerepének, hogy ez ellátja személyi alap-információkkal – például lakcím adatokkal – a többi információrendszert, ma már nem jár valóságos előnyökkel. Ez a korábbi elképzelés azon alapult, hogy így nem kell az állampolgárnak több helyen is bejelentenie lakcímének változását, illetve a különböző nyilvántartást vezető szervek automatikusan értesülnek minden lakcím változásról; azaz e tekintetben mindig aktuálisak lehetnek az adataik. Napjainkban már látható, hogy ez a fajta összekapcsolás a nagy volumenű információs rendszerek tehetetlensége miatt inkább egymásra utaltságot, mint egyszerűbb működést eredményezett, miközben nem számolhattott a lakcímbejelentés és az állampolgárok tényleges tartózkodási helye között egyre gyakoribb eltérésekből eredő problémákkal.

Ezek a tapasztalatok is arra intenek, hogy eljutottunk a nagy volumenű adatrendszerek integrálhatóságának határához jogi és információ-technológiai értelemben egyaránt. Lehetőség szerint adott, jól behatárolható célhoz rendelt információs rendszereket célszerű építeni. Ezzel egyenrangú feladat az információs rendszerek hierarchikus szegmentálása oly módon, hogy lehetőleg osztott feldolgozó rendszerekként működjenek, amelyben a központi szint minél kisebb adattároló szerepet tölt be, és a fő feladat a vezérlő funkció ellátása, míg a helyi jellegű nyilvántartások tárolják a legtöbb adatot, és a helyi nyilvántartás látja el az etalon szerepet a gyakran változó adatok tekintetében.

A vázolt felfogás – azon túlmenően, hogy eleget tesz a személyiségi jogok fokozott védelméből adódó kívánalmaknak – információ-technológiai szempontból is előrelépést jelenthet. Nem hagyható figyelmen kívül az az általános igény, amely a nyilvántartások integráltságának csökkentése iránt nyilvánul meg. A 15/1991. (IV. 13.) AB határozat – felfogásom szerint – nem a személyi szám indokolt használatának korláto-

zására irányul, hanem a személyi nyilvántartások összekapcsolhatóságát kívánja szűk körre szorítani. A személyi szám, azaz a személyazonosító jel használatának szabályozása csak eszköz ez utóbbi cél elérése érdekében. S ez a cél elfogadható, és valójában nem akadályozza a személyi nyilvántartások működését. Hiszen olyan terhektől szabadítja meg, amelyek nehezítették a folyamatos működést, így megvan a remény arra, hogy a nyilvántartás megbízhatóbb és aktuálisabb legyen, ezáltal pedig jobban szolgálhatja az eredeti célkitűzések érvényesítését.

TAMÁS KATONA

A FEW PROBLEM OF THE PUBLIC ADMINISTRATION'S INFORMATICS

(Summary)

The information revolution set the state organization and the public administration a new position. The reaction of the public administration – one of the society's institution systems – is slow and controversial.

Indirect and significant effects of the new technology are that the information-monopoly of the leaders comes to an end and the preparation for a decision become more democratic.

Why needs the public administration such an amount and so many kinds of registers, why are we obliged to provide so many personal information? In this respect, the Hungarian public administration doesn't stand the test of a comparison. The Hungarian public administration requires traditionally many registers.

Until the Hungarian public administration isn't based on the principle of confidence, but on the permanent verification-compulsion, till the data content, the deep, the amount of managed data of the personal registers can't be reduced. The only possible way to ask the question is: can the Hungarian public administration be switched over other attitude, and not: how to restrict the registers containing personal information.

The point is not the use of personal identification number in itself, but the asking of personal identification number at every turn reflects for the citizens the fact, that several organizations collect data and keep a record of them unlawfully. Therefore, the way out must be found in restriction and than ceasing of unwarranted registers. The principle, that personal record keeping is only possible under authorization of act, must be enforced. Every organization, thus the economic organizations as well, must be pressured to collect data truly indispensable for their activity only and to stockpile personal information by no means.

Consequently, the danger isn't caused by the personal identification number itself, but the unlimited use of that, the unjustified keeping of personal recording and the use of personal identification number outside of public service.

The above drafted approach – beyond that it meets the requirements of the increased protection of privacy rights – means a great leap forward from information-technological point of view as well. The general demand on decrease the integrations of registers can't be left out of consideration. The resolution of Constitutional Court number 15/1991. (IV. 13.) – in my opinion – isn't aimed at the restriction of reasoned use of personal identification number, but it wants to limit the possible connection of personal registers. Thus, the regulation of use of personal identification number is only a tool to achieve this latter aim.

Nyomás és kötés az Officina Tannyomdában készült
6721 Szeged, Vadász u. 2/B 2001-382
Felelős vezető: Dr. Kékes Tiborné

A SZEGEDI TUDOMÁNYEGYETEM ÁLLAM- ÉS JOGTUDOMÁNYI KARÁNAK E SZOROZATBAN ÚJABBAN MEGJELENT KIADVÁNYAI

Tomus LVIII.

Tanulmányok Bérczi Imre egyetemi tanár 75. születésnapjára (Szeged, 2000. 593 p.)

Előszó (Besenyei Lajos) 5–6. p.

Fasc. 1. *Badó* Attila: Laikus bírászkodás és reprezentativitás (A „fair cross section” doktrína) (Szeged, 2000.) 7–14. p.

Fasc. 2. *Balogh* Elemér: Egyházi és világi bíróságok joghatósága a középkori Európában (Szeged, 2000.) 15–26. p.

Fasc. 3. *Besenyei* Lajos: Az élettársi viszonyról (Szeged, 2000.) 27–37. p.

Fasc. 4. *Biró* György: Szerződéstípusok – a dare alaptípus az új Ptk-ban (Szeged, 2000.) 39–49. p.

Fasc. 5. *Blazovich* László: A peres eljárás a 15–16. századi alföldi városokban (Szeged, 2000.) 51–70. p.

Fasc. 6. *Bluman* László: A hatáskör és elfogadhatóság a nemzetközi bírászkodásban (Szeged, 2000.) 71–79.

p.

Fasc. 7. *Bodnár* László: A nemzetközi szerződések megszűnésének kérdései a nemzetközi bíróságnak a bős-nagymarosi beruházás ügyében hozott ítéletében (Szeged, 2000.) 81–90. p.

Fasc. 8. *Botos* Katalin: Likviditás, szolvencia, prudencia (Szeged, 2000.) 91–102. p.

Fasc. 9. *Czúcz* Ottó: A magyar szociális intézményrendszer változásai a piacgazdasági átalakulás első évtizedében (Szeged, 2000.) 103–119. p.

Fasc. 10. *Csécsey* György: A fogyasztóvédelem védjegyjogi eszközei (Szeged, 2000.) 121–128. p.

Fasc. 11. *Farkas* Csaba: A gazdasági társaságok alapításával kapcsolatos alapvető változások (Szeged, 2000.) 129–145. p.

Fasc. 12. *Gaál* Sándor: Perorvoslat kis perértékű ügyekben (Szeged, 2000.) 147–158. p.

Fasc. 13. *László Gáspárdy*: La Costituzione ungherese (Szeged, 2000.) 159–164. p.

Fasc. 14. *Gellén* Klára: Föld, hitel, bank – jelzáloglevél (Szeged, 2000.) 165–185. p.

Fasc. 15. *Hajdú* József: Az alternatív vitamegoldási rendszerek alapvető vonásai (Szeged, 2000.) 187–204.

p.

Fasc. 16. *Harmathy* Attila: Kódex és társadalom (Szeged, 2000.) 205–209. p.

Fasc. 17. *Homoki-Nagy* Mária: A törvényes öröklés jogi szabályozása Magyarországon 1861-ig (Szeged, 2000.) 211–231. p.

Fasc. 18. *Jakab* Éva: *Per eum stare* és „breach of contract” – néhány gondolat a jogosult késedelemről (Szeged, 2000.) 233–248. p.

Fasc. 19. *Józsa* Zoltán: Terület – helyi igazgatás – hatékonyság (Szeged, 2000.) 249–258. p.

Fasc. 20. *Juhász*né Zvolenszki Anikó: Polgári eljárásjogunk egyes időszerű alapelveiről (Szeged, 2000.) 259–283. p.

Fasc. 21. *László Kecskés*: EU-Hungary Perspectives in the Approximation of Laws (Szeged, 2000.) 285–300. p.

Fasc. 22. *Kemenes* Béla: Felelősségi jogi kérdések, különös tekintettel néhány európai jogcsaládra, valamint a versenyjog újabb magyar szabályai (Szeged, 2000.) 301–313. p.

Fasc. 23. *Kemenes* István: A jogi személy elkülönült felelősségének az „áttörése” (Szeged, 2000.) 315–330.

p.

Fasc. 24. *Kereszty* Béla: Az új társasági törvény a hitelezők érdekeinek védelmében (Szeged, 2000.) 331–345. p.

Fasc. 25. *Könyáné* Simics Zsuzsanna: Az általános szerződési feltételekkel kapcsolatos polgári jogi szabályozás változásairól (Szeged, 2000.) 347–364. p.

Fasc. 26. *Molnár* Imre: A császárkori Róma büntetési rendszere (Szeged, 2000.) 365–383. p.

Fasc. 27. *Nagy* Ferenc: Gondolatok a hatályos magyar büntetőjog főbüntetési nemeiről (Szeged, 2000.) 385–397. p.

Fasc. 28. *Nagy* Károly: Soft law jellegű szabályok Magyarország kisebbségi rendelkezéseket tartalmazó kétoldalú szerződéseiben (Szeged, 2000.) 399–408. p.

Fasc. 29. *Papp* Tekla: A magyar társasági jog fejlődése (Szeged, 2000.) 409–434. p.

Fasc. 30. *Pokol* Béla: Gondolatok a hatalommegosztásról (Szeged, 2000.) 435–441. p.

Fasc. 31. *Ruszoly* József: A választási bírászkodás és Jókai Mór (Szeged, 2000.) 443–458. p.

Fasc. 32. *Szenpéteri* István: A Kerek Asztalt követő 10 év néhány alkotmányjogi problémája (Szeged, 2000.) 459–465. p.

- Fasc. 33. *Till Szabolcs*: Metodikai adalékok a hatpárti egyeztetések elemzéséhez (Esettanulmány – kudarc nyomán) (Szeged, 2000.) 467–473. p.
- Fasc. 34. *Judit Tóth*: The Hungarian Diaspora in the legal regulations (Szeged, 2000.) 475–493. p.
- Fasc. 35. *Tóth Károly*: A köztársasági elnök közvetlen választásáról (Egy alkotmánybíróági döntés margójára) (Szeged, 2000.) 495–507. p.
- Fasc. 36. *Tóthné Fábán Eszter*: Házassági vagyonjog – de lege ferenda (Szeged, 2000.) 509–519. p.
- Fasc. 37. *Trócsányi László*: Az összehasonlító parlamenti jog egyes kérdései (Szeged, 2000.) 521–535. p.
- Fasc. 38. *Újvári József*: A munkáltatói felmondás jeles napjai a Munka Törvénykönyvében (Szeged, 2000.) 537–551. p.
- Fasc. 39. *Vékás Lajos*: Fogyasztóvédelmi magánjog és az új Polgári Törvénykönyv (Szeged, 2000.) 553–562. p.
- Fasc. 40. *Veres József*: A szövetséget jogi minősítése (Szeged, 2000.) 563–573. p.
- Fasc. 41. *Vida Sándor*: A magyar védjegy- és versenyjog az EU-jogharmonizáció tükrében (Szeged, 2000.) 575–587. p.

Tomus LIX.

- Fasc. 1. *Badó Attila*: La réforme de la justice pendant les années 90 (Szeged, 2001.) 54 p.
- Fasc. 2. *Bodnár László*: Az ezredvég kihívásai a nemzetközi jog alapelveivel szemben (Szeged, 2001.) 17 p.
- Fasc. 3. *Császár Mátyás*: Az Európai Unió normáinak jogforrási hierarchiája (Szeged, 2001.) 18 p.
- Fasc. 4. *Farkas Csaba*: A gazdasági társaságok megszűnése, különös tekintettel a végelszámolásra (Szeged, 2001.) 15 p.
- Fasc. 5. *Hajdú József*: Alternative Dispute Resolution Systems in the sphere of labour law in some EU countries and in Hungary (Szeged, 2001.) 105 p.
- Fasc. 6. *Homoki-Nagy Mária*: Az adományrendszer reformjára tett kísérletek az 1795. és az 1830. évi magánjogi tervezetekben (Szeged, 2001.) 40 p.
- Fasc. 7. *Juhász Zsuzsanna*: A börtönmunka nemzetközi áttekintése (Szeged, 2001.) 18 p.
- Fasc. 8. *Karsai Krisztina*: Drogjog Ausztriában (Szeged, 2001.) 26 p.
- Fasc. 9. *Katona Tamás*: A közigazgatási informatika néhány aktuális kérdése (Szeged, 2001.) 10 p.
- Fasc. 10. *Kiss Barnabás*: Az egyenlő jogvédelem alkotmányjogi kérdései az Egyesült Államokban (Szeged, 2001.) 23 p.
- Fasc. 11. *Miklós László*: A környezeti hatásvizsgálatok nyilvánossága a hatósági eljárásokban (Szeged, 2001.) 18 p.
- Fasc. 12. *Nagy Ferenc*: A jogellenességet kizáró okok elvi kérdéseiről (Szeged, 2001.) 24 p.
- Fasc. 13. *László Nagy*: Globalisation et emploi (Szeged, 2001.) 7 p.
- Fasc. 14. *Tekla Papp*: Die Grundzüge des englischen Gesellschaftsrechts (Szeged, 2001.) 23 p.
- Fasc. 15. *Révész Béla*: Az államiság értékeinek újrafogalmazása a rendszerváltás vitáiban (Szeged, 2001.) 55 p.
- Fasc. 16. *Szondi Ildikó*: Demográfiai és szociális változások Szeged lakótelepein (Szeged, 2001.) 45 p.
- Fasc. 17. *Tóth Lajos*: Gondolatok a termőföldre vonatkozó jogalkotásról (Szeged, 2001.) 21 p.